



INECO, s.r.o.
Mladých budovateľov 2
974 11 Banská Bystrica
Slovenská republika

(+421)-905 481 951
(+421)-48 417 55 12
web: www.enviroservis.sk
e-mail: ineco.bb@gmail.com

Písomné objasnenie pripomienok a požiadaviek vyplývajúcich zo stanovísk k Zámeru navrhovanej činnosti

R1 Park II – FVE Olichov

Navrhovateľ:
ŠKST Bratislava, s.r.o.
Zohorská 29
900 55 Lozorno

Banská Bystrica, september 2022

Predkladaný dokument je doplnením environmentálnej dokumentácie – Zámeru navrhovanej činnosti s názvom „R1 Park II – FVE Olichov“, ktorej navrhovateľom je spoločnosť ŠKST, Bratislava, s.r.o.

Na základe žiadosti OÚ v Zlatých Moravciach evid. č. OU-ZM-OSZP-2022/001098-013 zo dňa 19.09.2022 o vypracovanie odpovedí na pripomienky doručených stanovísk sa týmto vyjadrujeme ku stanovisku Združenia domových samospráv, Rovniakova 14, P.O.BOX 218, 850 00 Bratislava, ktoré sú nevyhnutné na rozhodnutie o tom, či sa má navrhovaná činnosť posudzovať podľa zákona o posudzovaní vplyvov.

Stanoviská a vyjadrenia dotknutých orgánov, menovite: Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru Zlaté Moravce; Okresný úrad Nitra, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie štátnej správy vôd a vybraných zložiek životného prostredia kraja; Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja; Okresný úrad Zlaté Moravce, odbor krízového riadenia; Okresný úrad Zlaté Moravce, odbor starostlivosti o životné prostredie; je možné vzhľadom na ich obsah považovať za súhlasné, nakoľko obsahujú prevažne všeobecné resp. požiadavky vyplývajúce z platnej legislatívy pre následný povoľovací proces, ktoré budú navrhovateľom striktne rešpektované a preto sa k nim nebudeme ďalej vyjadrovať.

Vysporiadanie sa s pripomienkami Združenia domových samospráv je za účelom sprehľadnenia analyzované v ďalšom texte tohto dokumentu. Za doložkou „*Vyjadrenie navrhovateľa*“ je uvedené vyjadrenie navrhovateľa v zastúpení splnomocneného zástupcu spol. INECO, s.r.o., Banská Bystrica.

Vyjadrenie k stanovisku Združenia domových samospráv, Rovniankova 14, P. O. BOX 218, 851 02 Bratislava, doručené elektronicky dňa 31.08.2022

Združeniu domových samospráv vyplýva v zmysle §24 ods.2 zákona EIA č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie postavenie dotknutej verejnosti pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie a postavenie účastníka následných povolovacích konaní. Predkladáme Stanovy Združenia domových samospráv: <https://online.fliphtml5.com/txsmk/xtdt/>, výpis z registra občianskych združení MV SR: <https://ives.minv.sk/rmno/detail?id=7hBEUOI3nhVqv7v56IrgvrxmDXCpt3nJ9NDcV62g3KF8WvfhvcBt0qZVTPjMKk19> a potvrdenie o pridelení IČO: <https://online.fliphtml5.com/txsmk/ahnt/>.

Pre elektronickú komunikáciu používajte mail: eia@samospravedomov.org

Pre písomný styk použite elektronickú schránku Združenia domových samospráv na ÚPVS slovensko.sk.

Vyjadrenie navrhovateľa:

Bez komentára.

Podľa prieskumu Denníka N (<https://e.dennikn.sk/2911528/>) verejnosť veľmi silno podporuje ekologické a klimatické ciele, ale veľmi nerozumie odbornej stránke a spôsobom, akými si ich môže realizovať. Žiadame teda úrad aby zabezpečil práva verejnosti v súlade s Aarhuským dohovorom (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/43/20060204>), Smernicou o EIA (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/LSU/?uri=celex:32011L0092>) a zákonom o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č.24/2006 Z.z. (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/24/20211101.html>) a v zmysle §3 ods.2 správneho poriadku verejnosť poučil o tom, akým spôsobom si má v konaní uplatňovať svoje práva a povinnosti efektívnym spôsobom; v odôvodnení rozhodnutia žiadame uviesť, ako tieto práva verejnosti v konaní úrad realizoval.

Vyjadrenie navrhovateľa:

Uvedená časť stanoviska má povahu pripomienky adresovanú k rozhodnutiu z procesu zisťovacieho konania EIA, pričom jeho vypracovanie a obsahová, resp. formálna náplň je v kompetencii príslušného orgánu a preto sa k tomuto nebudeme bližšie vyjadrovať.

Akútne a chronické environmentálne problémy, ktorým čelíme:

1) Príčiny dnešného zlého stavu hospodárstva treba hľadať v ekonomických reformách prvej Dzurindovej vlády. Nemožno im uprieť, že tieto reformy (spojené aj s rozpredávaním štátneho majetku, tzv. slovenského rodinného striebra) priniesli krátkodobé úspechy. Zo strednodobého a dlhodobého hľadiska však naša ekonomika patrí medzi najzraniteľnejšie v Európe a zároveň za najmenej pripravené čeliť výzvam spojeným so zvyšovaním automatizácie a postupným

nahrádzaním ľudskej práce výkonnými robotmi (napr. Slovensko je výrobná linka automobilov, ale zásadnejší výskum automobilky realizujú v iných štátoch).

Podľa viacerých názorov ^{[tu].[tu]}, Slovensku hrozí tzv. pasca stredných príjmov:

Na druhej strane Slovensko čelí najbližšie desiatky rokov neuveriteľne obrovskej ekonomickej výzve. Ide o výzvu, ako nepadnúť do pasce stredopríjmových krajín. Zdrojom slovenského rastu za posledných dvadsať rokov bol práve obchod a vývoz. Slovensko neprodukuje veľmi inovatívnu pridanú hodnotu. Ako budeme ekonomicky rásť – a už sa to deje –, konkurenčné výhody začnú klesať. Ak nebudú nízke mzdové náklady, už nebudeme dostatočne konkurencieschopní.

Ide o najväčšiu zmenu, ktorá nastane v slovenskej ekonomike v najbližšom desaťročí a ktorá bude mať dôsledky na politickú mapu krajiny, no žiaden politik o nej nehovorí. Ide o to, ako zmeniť ekonomický model Slovenska a prejsť od nízkonákladovej priemyselnej výroby a zahraničného vývozu na udržateľnejšiu formu rastu, ktorá generuje vyššiu pridanú hodnotu a inovácie. Ide o to, ako urobiť zo Slovenska krajinu, ktorá ľuďom poskytne nielen akúkoľvek novú prácu, ale kvalitnú prácu a príležitosti, pre ktoré slovenský talent nebude musieť utekať do zahraničia. Je mi ľúto, že o tejto kľúčovej otázke slovenskej budúcnosti sa v slovenskej politike veľmi nediskutuje.

Je nepochybné, že ekonomika a hospodárstvo založené na týchto reformách sa vnútorne vyčerpalo a melie z posledného. Slovenská spoločnosť čelí rovnakým problémom, akým čelilo v poslednej dekáde svojej existencie socialistické Československo; dokonca je veľmi podobná aj symptomatika. Pre porovnanie odkazujeme na príhovor Miloša Jakeša v Červenom Hrádku (<https://www.youtube.com/watch?v=cKoQQo8gdPM&t=1257s>), ktorý podľa wikipédie (https://sk.wikipedia.org/wiki/Prejav_Milo%C5%A1a_Jake%C5%A1a_na_%C4%8Cervenom_hr%C3%A1dku) je „sondou do zmyšľania vedúcich predstaviteľov komunistického režimu niekoľko mesiacov pred jeho zánikom. Ortodoxný stúpenec normalizácie Miloš Jakeš v ňom dôrazne apeloval na nutnosť odštartovať zásadné ekonomické a spoločenské reformy. Pomerne presne identifikoval základné a pre režim osudové problémy, ktoré však už nemohli byť riešené v intenciách direktívno-centralistického modelu socializmu.“ Porovnajme štruktúru príhovoru:

- a. útok na ekologických aktivistov
- b. útok na občiansku spoločnosť
- c. útok na politickú opozíciu
- d. konštatovanie potreby perestrojky
- e. nemohúcnosť z prinášania riešení na vážne spoločenské a hospodárske problémy

ZDS v rámci Európskej zelenej dohody (https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk) je potrebné nastaviť transformáciu hospodárstva na ekologickom princípe; žiadame navrhovateľa vysvetliť, jeho príspevok k budovaniu ekologického a inovatívneho hospodárstva založeného na znalostiach a občianskej participácii.

Vyjadrenie navrhovateľa:

Navrhovaná činnosť prispieva k budovaniu inovatívneho ekologického hospodárstva výrobou zelenej elektrickej energie udržateľným a ekologickým spôsobom z čistého a obnoviteľného zdroja energie, ktorým je slnečné žiarenie. Solárna energia využíva iba silu slnka, ktorá nevytvára žiadne vedľajšie škodlivé produkty, a preto takto aktívne prispieva k zníženiu globálneho otepľovania. Samotná činnosť podporuje rozvoj udržateľnej obnoviteľnej energetiky na Slovensku a reaguje na riešenie klimatickej krízy znížením uhlíkovej stopy. Tiež je dôležité poukázať na nepriaznivú geopolitickú situáciu vo svete a realitu na trhu s energiami v súvislosti s nestabilitou dodávok fosílnych palív. Využívanie obnoviteľných zdrojov energie ako domácich energetických zdrojov zvyšuje bezpečnosť, energetickú nezávislosť a diverzifikáciu dodávok energie a súčasne znižuje závislosť ekonomiky od nestabilných cien ropy a zemného plynu.

2) ZDS tvrdí (podobne ako Európska komisia) že ekonomika nemusí byť v rozpore s ekológiou ale majú sa vzájomne dopĺňať; ako sme opakovane uviedli, toto je dokonca ústavným princípom, ktorý sa doteraz nedarí plne napĺňať. Predseda ZDS je autorom interpretácie rozvinutia produkčnej funkcie $Y(X)=f(C)+f(L)+f(A)$; t.j. produkcia sa rovná kombinácii funkcií výrobných faktorov kapitálu, práce a pôdy. Nazdávame sa, že tak ako kapitál je nositeľom trhovej ekonomiky, práca je nositeľom sociálneho rozmeru, tak pôda je nositeľkou environmentálneho rozmeru. ZDS tak presadzuje myšlienku zelenej transformácie hospodárstva tak, aby bola konkurencieschopnou modernou ekonomikou s tým, že túto transformáciu vidíme prostriedkami ekologického zlepšovania nielen samotného prostredia, ale aj ekologizácie samotnej výroby. Iným slovom, konkurenčnú výhodu môže získať ten, ktorý vhodne investuje do životného prostredia, čo sa mu súčasne vráti na produktivite a teda v konečnom dôsledku na hospodárskom výsledku. Neopomenuteľnou skutočnosťou je aj to, že takto sa súčasne generuje aj sociálny a trhový rast. Slovensko tak môže získať náskok práve v rozhodujúcej kategórii nadchádzajúceho obdobia a to je dôraz na životné prostredie. Inšpiráciou nám môže byť historický rudný banský priemysel v Kremnicku, Štiavnicku, na Spiši a Gemeri, ktorý sa nespoliehal na fosílnu energiu ale na udržateľné formy energie (zväčša tajchy a iné formy vodnej energie). **Žiadame navrhovateľa, aby navrhol opatrenia, ktorými prispeje k zelenej transformácii hospodárstva aj celej spoločnosti založenej na inováciách a Európskej zelenej dohode (https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk); žiadame úrad, aby takéto opatrenia určil ako záväzné podmienky rozhodnutia.**

Vyjadrenie navrhovateľa:

Vzhľadom na charakter požiadaviek zo strany ZDS na navrhovateľa, máme za to, že ZDS neporozumelo primárnemu cieľu navrhovanej činnosti. Cieľom navrhovanej činnosti je rozvoj zdrojovo efektívneho, zeleného a konkurencieschopného hospodárstva.

Kľúčovou stratégiou je dosiahnuť lepšiu kvalitu životného prostredia a udržateľné hospodárstvo založené na konzekventnej ochrane zložiek životného prostredia, čo mimo iného vedie aj k zlepšeniu zdravia obyvateľstva. Solárna technológia ponúka obrovský nevyčerpatelný energetický potenciál, pomocou ktorého sa vytvárajú možnosti na dosiahnutie stanovených cieľov a stratégií energetickej politiky SR. Strategickým cieľom energetickej politiky SR je dosiahnuť konkurencieschopnú nízkouhlíkovú energetiku zabezpečujúcu bezpečnú, spoľahlivú a efektívnu dodávku všetkých foriem energie za prijateľné ceny s prihliadnutím na ochranu odberateľa a trvalo udržateľný rozvoj. V roku 2019 sa SR prihlásila k záväzku dosiahnuť do roku 2050 uhlíkovú neutralitu. Záväzný cieľ na úrovni Únie je dosiahnuť podiel energie z obnoviteľných zdrojov energie na hrubej konečnej energetickej spotrebe aspoň 32 %. Využívanie obnoviteľných zdrojov energie ako domácich energetických zdrojov zvyšuje bezpečnosť a diverzifikáciu dodávok energie a súčasne znižuje závislosť ekonomiky od nestabilných cien ropy a zemného plynu. Realizácia navrhovanej činnosti bude vytvárať podmienky na dosiahnutie environmentálnych cieľov Slovenskej republiky a Európskej únie. Prispieje k naplneniu cieľov znižovania emisií skleníkových plynov a k prechodu na nízkouhlíkové zdroje energie. Prioritou je zabezpečiť nákladovú efektívnosť a minimalizovať vplyv na koncové ceny energie. Racionálny manažment takéhoto druhu energie korešponduje s princípmi trvalo udržateľného rozvoja, čím sa stáva jedným z pilierov zdravého ekonomického vývoja spoločnosti.

3) *Európska komisia pripravuje balíček energetických reforiem popularizovaných pod názvom „Fit for 55“ (<https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/fit-for-55/>), čím sa naznačuje ambícia EÚ stať sa uhlíkovo neutrálnym kontinentom. Žiadame navrhovateľa, aby uviedol opatrenia, ktorými navrhuje prispieť k tejto snahe v rámci svojho zámeru. Bližšie vysvetlenie nájdete v odbornom článku (<https://euobserver.com/climate/152419>).*

Vyjadrenie navrhovateľa:

Balík Fit for 55 obsahuje aj návrh na revíziu smernice o obnoviteľných zdrojoch energie. Návrhom sa má zvýšiť súčasný cieľ na úrovni EÚ, ktorým je dosiahnuť do roku 2030 aspoň 32 % podiel energie z obnoviteľných zdrojov v celkovom energetickom mixe, na aspoň 40 %. Predmetom zámeru je inštalácia fotovoltaického systému na princípe využitia slnečného žiarenia ako obnoviteľného zdroja energie. Je potrebné zdôrazniť, že navrhovaná činnosť nemá vplyv na oblasť produkcie skleníkových plynov. Navrhovateľ v rámci svojho zámeru, ktorým je výroba zelenej elektrickej energie významne prispieje k naplneniu cieľov na úrovni EÚ.

4) *Energetická efektívnosť, je komplexná téma, ktorá má na jednej strane zabezpečiť znižovanie uhlíkovej stopy budov a na strane druhej pomôcť vlastníkovi a prevádzkovateľovi budov znižovať náklady na pich prevádzku. Približne tri štvrtiny budov v Európe nie sú energeticky efektívne. Budovy v EÚ spotrebujú asi 40 percent energie a vyprodukujú 36 percent emisií skleníkových plynov. Zvýšenie ich energetickej efektívnosti by prinieslo úspory aj pomohlo*

zabrzdiť klimatické zmeny. Roku 2030 by mali všetky novopostavené budovy produkovať nulové emisie; pričom do tejto kategórie spadajú aj rekonštrukcie budov. Pri rekonštrukciách je dôraz na kvalitu a hĺbkové systémové rekonštrukcie.

Obnova budov je jedným z pilierov slovenského Plánu obnovy a odolnosti, ktorý ma zabezpečiť zotavenie slovenskej ekonomiky z pandémie COVID-19 a zároveň ho nasmerovať k uhlíkovej neutralite. Preukázanie splnenia tejto požiadavky je teda vo verejnom záujme ako aj v záujme zabezpečenia konkurencieschopnosti Slovenska a jeho hospodárstva prostredníctvom znižovania prevádzkových nákladov spojených s budovami.

Viac informácií ako aj informácie o pripravovanej energetickej smernici: <https://euractiv.sk/section/klima/news/nova-smernica-urci-povinne-energeticke-standardy-aj-pre-existujuce-budovy/>. V dôsledku požiadavky na udržateľnosť klimatickej infraštruktúry je pri financovaní z európskych zdrojov potrebné už dnes preukázať splnenie budúcich požiadavok, aj keď dnes ešte nie je legislatívne podchytené.

Vyjadrenie navrhovateľa:

Uvedené nemá charakter pripomienky k obsahu navrhovanej činnosti, a preto túto časť stanoviska ZDS považujeme za nerelevantnú.

5) Glasgowská konferencia a odborný panel konštatoval, že dynamika klimatickej krízy sa od Parížskej konferencie ešte zhoršila (zrejme hystériou navyšovania zaťaženia životného prostredia, kým to ešte nie je zakázané). Preto je nevyhnutné okamžite prijať účinné opatrenia na zabezpečenie dosiahnutia cieľov COP26 (<https://e.dennikn.sk/2608713/je-cas-na-nudzovy-rezim-co-sa-stalo-na-klimatickej-konferencii-v-glasgowe-a-co-to-znamenava-pre-slovensko/>); **žadame uviesť a vyhodnotiť účinnosť prijatých opatrení na dosiahnutie týchto cieľov.**

Na Slovensku to znamená, že Slovenská klíma sa zmení ešte viac ako doteraz, nadobudne značne stredomorský charakter podobný dnešnému Chorvátsku (<https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/599783-klimatolog-fasko-v-ide-o-pravdu-slovensko-bude-mat-pocasie-ako-vnutrozemie-chorvatska-a-bulharska/>). Dopady na Slovensko sú obzvlášť závažné a intenzívne:

- <https://dennikn.sk/2942363/klimatolog-o-letach-na-slovensku-kedysi-bolo-v-dudinciach-pat-tropicky-dni-dnes-ich-je-50-grafy/>
- <https://dennikn.sk/2940513/klimatolog-fasko-o-klimatickej-zmene-nevidim-to-dobre-taketo-sucho-na-slovensku-este-nebolo/>
- <https://dennikn.sk/2934366/pocity-viny-hnevu-ci-strach-z-buducnosti-preco-narasta-klimaticka-uzkost-a-ako-pomoc-ludom-ktori-nou-trpia/>

Aké adaptačné a mitigačné klimatické opatrenia zámer implementuje?

Klimatická zmena je podľa IPCC horšia, než sme čakali. Šance na zastavenie otepľovania pod 1,5 stupňa Celzia sú veľmi malé. Môžeme ešte zabrániť úplnej katastrofe, ale mali by sme sa pripraviť na extrémne počasie, suchá a zaplavenie pobrežných oblastí. Následky

klimatickej krízy pocíti každé miesto na planéte, píše sa vo februárovej správe Medzinárodného panela pre zmenu klímy (IPCC). Jej obsah podrobnejšie uvádza článok v Denníku N.

Podľa vedcov sa väčšina krajín pripravuje na oteplenie o 1,5 až dva stupne. Bude však vyššie, a opatrenia teda nebudú stačiť. Prioritou je stále zníženie emisií skleníkových plynov, no IPCC

zdôrazňuje aj potrebu adaptačných opatrení. Inak povedané, musíme sa pripraviť na život s väčším množstvom prírodných katastrof.

V Európe identifikuje správa štyri riziká: vlny tepla, záplavy, suchá, nedostatok vody. Veľmi bude postihnutý juh Európy. Pri oteplení o dva stupne bude nedostatkom vody trpieť viac ako tretina obyvateľov, pri trojstupňovom náraste teplôt dvakrát viac.

S otepľovaním sú spojené ďalšie riziká: strata prirodzených habitatov a obmedzenie fungovania ekosystému, vyššia úmrtnosť, neúroda, strata úrodnej pôdy.

Chránená nie je ani severná Európa – tú môžu ohroziť záplavy či silné búrky. Suchá a neúroda alebo, naopak, záplavy a silné búrky zasiahnu aj Slovensko.

Najbezprostrednejšie zasiahnutým sektorom bude poľnohospodárstvo. Nedostatok potravín pocíti milióny ľudí. Ohrozené sú najmä najchudobnejšie regióny, no dôsledky pocíti aj Európa, najmä južná. Obmedzená produkcia potravín zdvihne ich ceny.

Poľnohospodári by sa mali zamerať na zadržiavanie vody v krajine a preorientovať sa na ekologické postupy, ktoré nie sú také závislé od závlahy a zvládajú výkyvy počasia.

Mestá sa musia pripraviť na zvládnutie horúčav: napríklad výsadbou verejnej zelene či lepším hospodárením s dažďovou vodou. Vlny horúčav pomáhajú prekonať aj opatrenia ako zelené strechy.

Budeme musieť viac investovať do systémov na monitorovanie a vyhodnocovanie rizík, ako sú záplavy, víchrice, či do odstraňovania ich následkov.

Vyjadrenie navrhovateľa:

Navrhovaná činnosť nebude žiadnym spôsobom ovplyvňovať klimatické pomery a preto uvedenú požiadavku hodnotíme ako nerelevantnú. Samotná navrhovaná činnosť prispeje k riešeniu problematiky dekarbonizácie a k zníženiu uhlíkovej stopy. Fotovoltická elektrárň neprodukuje emisie znečisťujúcich látok a dokonca aktívne prispieva k zníženiu nepriaznivých aspektov globálneho otepľovania. Využívanie slnečnej energie je dnes najčistejším spôsobom využívania energie vôbec a na rozdiel od iných zdrojov (aj obnoviteľných) sú dopady na okolité životné prostredie zanedbateľné.

6) Extrémne suchá a vysušovanie pôd a s tým spojené dôsledky na poľnohospodárstvo, prirodzenú biodiverzitu a pohodu života

<https://e.dennikn.sk/2608713/je-cas-na-nudzovy-rezim-co-sa-stalo-na-klimatickej-konferencii-v-glasgowe-a-co-to-znamenava-pre-slovensko/>

https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/sucho-negu-je-snahu-unie-nahradit-vypadok-potravin-sposoben-vojnu/?utm_source=traqli&utm_medium=email&utm_campaign=6888&pnespid=HqEpg11a_CpJhAyJ75rAFEVZuhwg36t1pRQUBa9fb5.Kk8gSNDJq2USH7xAVjk8vQ5SwMCtw

Vyjadrenie navrhovateľa:

Bez komentára.

7) *Negatívny vplyv na pôdy je výrazné zastavanie úrodnej poľnohospodárskej pôdy, čo je objektívne veľkým environmentálnym problémom; ktorý začína pútať pozornosť odbornej aj laickej verejnosti (<https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/vedci-montovne-budujeme-na-najurodnejsej-pode/>).*

Kým vplyvom ľudskej činnosti rastie podiel nekvalitných pôd, na úrodných pôdach sa na Slovensku budujú logistické parky a priemyselné závody, informuje Slovenská akadémia vied.

Budovanie logistických parkov, priemyselných závodov, novej dopravnej infraštruktúry či obydli má za následok kontinuálny pokles výmery poľnohospodárskej pôdy na Slovensku. Z celkového počtu 74 priemyselných parkov na Slovensku je až 63 percent typu „greenfield“, teda postavených na zelených lúkach. Krajinní ekológovia zo SAV pri príležitosti Svetového dňa pôdy (5. decembra) uvádzajú aj ďalšie príklady negatívnych vplyvov, ktoré ohrozujú úrodnú pôdu na Slovensku.

Kým nové nehnuteľnosti rastú na zelených lúkach, staré nevyužívané objekty zostávajú opustené a vytvárajú takzvaný brownfield, nedostatočne využívanú, zanedbanú nehnuteľnosť, ktorá zhoršuje estetickú hodnotu krajiny. V mestách sa tvoria tepelné ostrovy, zhoršuje sa odtok vody a zvyšuje sa výskyt povodní. Človek však negatívne ovplyvňuje aj kvalitatívne vlastnosti pôdy.

Vplyvom neuváženej ľudskej činnosti v poľnohospodárskej krajine dochádza k významnej akcelerácii eróznno-akumulačných procesov. V roku 2019 na Slovensku aktuálna vodná erózia ohrozila 275 454 hektárov poľnohospodárskej pôdy, čo predstavuje 14,28 percenta z výmery poľnohospodárskej pôdy Slovenska. Veternou eróziou je ohrozených 6,2 percenta poľnohospodárskej pôdy Slovenska.

V poslednom období pre nevhodné obhospodarovanie pôdy narastá aj podiel pôd ohrozených zhutnením. Dôvodom je využívanie ťažkých mechanizmov na vlhkých pôdach, nedostatočné organické hnojenie, využitie nevhodného sortimentu hnojív, prípadne nedodržiavanie biologicky vyvážených osevných postupov. Údaje za roky 2018 až 2019 poukazujú, že dochádza aj k nárastu zastúpenia poľnohospodárskych pôd s kyslou a slabo kyslou pôdnou reakciou.

Žiadame navrhovateľa, aby sa vyjadril aj k tomuto aspektu; najmä prečo nemôže svoj zámer realizovať inde, kde k náporu na zmenšovaniu pôd nedôjde (brownfieldy, iné rozvojové plochy); súčasne žiadame, aby sa vyjadril, ako on prispieva k ochrane poľnohospodárskej pôdy.

Zásadne nesúhlasíme s nepoľnohospodárskym užívaním pôd; žiadame podrobne vyhodnotiť vplyv na pôdy ako aj zdôvodniť, prečo by ekonomický a hospodársky záujem navrhovateľa resp. dotknutej obce prevyšovali environmentálne úžitky z pôdy. Žiadame vyhodnotiť bonitu pôdy; z fotodokumentácie je zrejmé, že sa používa na produkciu obilia, takže jednoznačne nejde o nekvalitnú jalovú pôdu.

Vyjadrenie navrhovateľa:

Navrhovaná činnosť je umiestnená v Nitrianskom kraji, v okrese Zlaté Moravce, v obci Čierne Kľačany a k.ú. Čierne Kľačany na pevne zvolených pozemkoch vo vlastníctve navrhovateľa. Riešené parcely sú evidované ako orná pôda a trvalý trávny porast. Nejedná sa o chránenú pôdu, nakoľko všetky dotknuté parcely sú v zmysle schváleného územného plánu mesta charakterizované ako výrobné územie. Realizáciou navrhovanej činnosti dôjde k dočasnému záberu pôdneho fondu v rozsahu uvedenom v Zámere navrhovanej činnosti. Záber pôdy má však vratný charakter, a teda nedôjde k jej znehodnoteniu. Po ukončení stavebných prác a po ukončení životnosti stavby bude pôda v pôvodnom a nepoškodenom stave.

V zmysle prílohy č. 3 k zákonu č. 220/2004 Z.z. o ochrane poľnohospodárskej pôdy, všetky dotknuté pozemky navrhovanej činnosti sú zaradené do bonity:

- **kód BPEJ: 0256002, kvalitatívna skupina 5.**
- **kód BPEJ: 0265012, kvalitatívna skupina 6.**
- **kód BPEJ: 0271313, kvalitatívna skupina 7.**

Túto časť stanoviska ZDS považujeme za neopodstatnenú.

8) Zákon č. 79/2015 Z.z. o odpadoch v znení neskorších predpisov je základným legislatívnym nástrojom odpadového hospodárstva. Podľa hierarchie odpadového hospodárstva je zneškodňovanie odpadu až na poslednom mieste v prioritách nakladania s odpadom. Reálne je to však na Slovensku najčastejšie používaný spôsob nakladania s odpadom. Príčinou tohto stavu je prevažne lineárny ekonomický model súčasnej spoločnosti. Ťažíme prírodné zdroje, odnášame ich na opačný koniec sveta, kde sa z nich vyrábajú výrobky. Tie sú distribuované do ďalších kútov sveta, kde ich spotrebitelia kúpia, použijú a vyhodia. Tak vzniká odpad a suroviny vo forme produktov končia na skládkach, v spaľovniach či pohodené vo voľnej prírode.

Žiadame v projekte riešiť výrazný odklon od zneškodňovania odpadu skládkovaním v súčasnosti (lineárna ekonomika) a posunutie odpadového hospodárstva smerom k modelu založenom na cirkulárnej ekonomike – pomocou účinného zhodnocovania materiálov v odpade. Takto sa výrazne minimalizuje odpad a náklady na vstupné materiály i energiu, potrebné pre výrobu nových výrobkov. Navrhovaná činnosť prispieva k plneniu cieľov v oblasti triedenia a recyklácie komunálnych odpadov, ktoré ako členská krajina EÚ musíme splniť: do roku 2035 budeme triediť a recyklovať 65 % komunálnych odpadov, v roku 2035 bude skládkovaných iba 10 % komunálnych odpadov.

Do pozornosti kladieme Akčný plán pre zavedenie cirkulárnej ekonomiky (https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_sk); ktorý je plánom Európskej únie pre vysporiadanie sa s ekologickými dôsledkami nevhodných odpadových politík.

Vyjadrenie navrhovateľa:

Realizáciou navrhovanej činnosti dôjde k minimálnej produkcii odpadových materiálov ako v etape výstavby (predovšetkým stavebný odpad, zemina a pod.), tak aj v etape prevádzky (odpadové rastlinné pletivá, vyradené zariadenia a pod.). Za odpadové hospodárstvo v priebehu výstavby bude zodpovedať dodávateľ stavby, ktorý bude plniť všetky povinnosti ako pôvodca odpadov na základe ustanovenia zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch. Počas prevádzky navrhovanej činnosti bude navrhovateľ dbať na to, aby boli dodržiavané princípy hierarchie odpadového hospodárstva. Všetok odpad bude prednostne zhodnocovaný.

Ďalšie environmentálne okruhy, ktoré na ktoré je nutné myslieť sú uvedené tu: <https://enviroportal.org/portfolio-items/vseobecne-pripomienky-zds/>.

Žiadame však navrhovateľa, aby všeobecne zrozumiteľným spôsobom v doplňujúcej informácii uviedol, ktoré hlavné environmentálne vplyvy identifikoval, aké environmentálne ciele sledoval pri ich riešení sledoval a ako ich navrhuje dosahovať a akými opatreniami zmierňuje svoj zásah do životného prostredia; taktiež aby uviedol všetky argumenty, prečo si považuje svoj projekt za environmentálne prípustný a celospoločensky prospešný. Súčasne žiadame reakciu na každú z naznačených oblastí.

Žiadame vyššie uvedené informácie vyhodnotiť formou všeobecne zrozumiteľného zhodnotenia opisom z hľadiska šiestich hlavných faktorov posudzovania environmentálnych vplyvov: • klíma, • biodiverzita, • voda, • vzduch, • energie a • územná stabilita biodiverzity; v každom z týchto faktorov žiadame zvoliť merateľný ukazovateľ, ktorý bude následne monitorovaný aj z hľadiska poprojektovej analýzy.

Vyjadrenie navrhovateľa:

Vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia a opatrenia zmierňujúce zásah do životného prostredia boli v Zámere navrhovanej činnosti v kapitole IV. jasne a zrozumiteľne vyhodnotené. Všetky argumenty, prečo navrhovateľ považuje svoj

projekt za environmentálne prípustný a celospoločensky prospešný boli definované v kapitolách II.9 a V.3.

Predmetom konania neboli (okrem nulového variantu) aj dva odlišné realizačné varianty, ktoré by sa od seba líšili rôznou intenzitou a kvalitou vplyvov na životné prostredie tak ako predpokladá §22 ods.6 zákona EIA (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/24/20211101.html#paragraf-22.odsek-6>). Namietame upustenie od variantného riešenia, ktoré má byť výnimočné; avšak stalo bežnou praxou, ktorej cieľom je liberovať navrhovateľa od environmentálnej zodpovednosti v zmysle §27 ods.1 zákona o životnom prostredí č.17/1992 Zb. Projekt je možné plánovať v inom dispozičnom riešení či s prijatím lepších a viacerých zmierňujúcich opatrení. Úrad neuviedol dôvody, na základe ktorých dospel k názoru, že je upustenie od variantnosti je výnimočným a v danom prípade nezbytným riešením; úrad v odôvodnení uvádza, že zhodnotil argumenty navrhovateľa uvedené v žiadosti, tieto dôvody v rozhodnutí uvádza ale neuvádza svoje vlastné vyhodnotenie opodstatnenosti takýchto argumentov. Rozhodnutie o upustení od variantného riešenia je preto arbitrárne a svojvoľné, ktorého jediným účelom je umožniť navrhovateľovi vyhnúť sa environmentálnej zodpovednosti a ďalším právnym povinnostiam v tomto smere. Okresný úrad porušil ustanovenia poslednej časti §3 ods.1 Správneho poriadku ako aj poslednej vety §47 ods.3 Správneho poriadku; porušil účel ale aj znenie §22 ods.6 zákona EIA. V konečnom dôsledku nebol dodržaný účel a cieľ konania EIA v zmysle zákona EIA. Na podporu týchto tvrdení odkazujeme na rozsudok Krajského súdu Bratislava sp.zn. 1S/295/2017 (https://www.slov-lex.sk/vseobecne-sudy-sr/-/ecli/ECLI-SK-KSBA-2018-1017202045_5), ktorého argumentácia je obdobná.

Vyjadrenie navrhovateľa:

Zo strany navrhovateľa boli dodané všetky potrebné informácie, na základe ktorých príslušný orgán vydal upustenie od variantného riešenia s čím sa plne stotožňujeme. Ide o legislatívne ustanovenú možnosť v zmysle § 22 zákona č. 24/2006 Z.z o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, kedy navrhovateľ má právo podať žiadosť o upustenie od požiadavky variantného riešenia navrhovanej činnosti najmä vtedy, ak nie je k dispozícii iná lokalita, alebo ak pre navrhovanú činnosť neexistuje iná technológia.

Navrhovaná činnosť sa bude realizovať na pevne zvolených pozemkoch vo vlastníctve navrhovateľa. Zvolené pozemky sú z pohľadu navrhovateľa definované nasledujúcimi limitujúcimi faktormi – užívateľské právo k lokalite, optimálne klimatické pomery a nevyhnutné inžinierske siete (vysokonapäťové vedenie) v dostupnej vzdialenosti. Vzhľadom na tieto skutočnosti, nie je možné navrhovanú činnosť posudzovať variantne z lokálneho hľadiska. Optimálne klimatické pomery danej lokality sú definované rozmermi, polohou, tvarom, orientáciou parciel a dostatočným počtom slnečných dní v predmetnej lokalite, ktoré sú kľúčovými faktormi pre inštaláciu navrhovanej činnosti. Z technologického hľadiska ide o efektívnu a ekologickú technológiu výroby elektrickej energie, ktorá sa bežne v praxi používa, technologicky je teda veľmi dobre zdokumentovaná a preverená. Z tohto dôvodu teda nie je možné posudzovať činnosť variantne z technologického hľadiska.

Argumenty ZDS v tejto súvislosti považujeme za neopodstatnené, nakoľko neuvádzajú konkrétne odôvodnenie, prečo by zámer mal byť riešený variantne.

Za účelom zabezpečenia efektivity posúdenia vplyvov zámeru na životné prostredie, odporúčame úradu aj navrhovateľovi aktívne konzultovať projekt s verejnosťou. Prípadnú konzultáciu so ZDS je možné rezervovať tu: <https://services.bookio.com/zdruzenie-domovych-samosprav/widget?lang=sk>.

Vyjadrenie navrhovateľa:

Uvedené nemá charakter pripomienky k obsahu navrhovanej činnosti a preto túto časť stanoviska ZDS považujeme za nerelevantnú.

Vzhľadom na uvedené žiadame ďalšie posudzovanie projektu, ktoré úplne a riadne vyhodnotí vplyvy na životné prostredie a osobitne na pôdy a miestnu biodiverzitu.

Vyjadrenie navrhovateľa:

Bez komentára.

Základné legislatívne povinnosti environmentálnej zodpovednosti navrhovateľa a projektanta z hľadiska zainteresovanej verejnosti

Podľa §18 zákona o životnom prostredí (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/17/20220101.html#paragraf-18>) má navrhovateľ povinnosť poznať environmentálne dôsledky svojho projektu; podľa §17 ods.2 zákona o životnom prostredí (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/17/20220101.html#paragraf-17.odsek-2>) má nielen navrhovateľ ale aj projektant povinnosť vyhodnotiť vplyvy príslušným zákonným procesom, ktorým je proces EIA a následné povoloňacie procesy.

Projektant má pritom podľa §6 ods.1 zákona o autorizovaných stavebných inžinieroch (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/138/20210101#paragraf-6.odsek-1>) povinnosť projektovať výlučne na základe platných právnych predpisov; Zoznam environmentálne legislatívy, ktorú musí projektant rešpektovať je tu: <https://www.minzp.sk/legislativa/>. Len projektant je zodpovedný na návrh riešenia ako v procese EIA, tak aj v následných povoloňacích procesoch (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/138/20210101#paragraf-5.odsek-2>).

Projektant má súčasne podľa §6 ods.2 zákona o autorizovaných stavebných inžinieroch (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/138/20210101#paragraf-6.odsek-2>) povinnosť realizovať ústavné právo verejnosti na priaznivé životné prostredie; Ústavné právo na priaznivé životné prostredie je ukotvené v šiestom oddieli druhej hlavy Ústavy

SR (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/20170601.html#predpis.hlava-druha.oddiel-siesty>), ktoré zahŕňa dva rozmery:

- Čl.44 je právo na vecné riešenie problémov životného prostredia tými, kto je za tieto problémy zodpovedný, t.j. investorom a projektantom (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/20170601.html#ustavnyclanok-44>)
- Čl.45 je právo na úplné a presné informácie o stave životného prostredia, príčinách tohto stavu ako aj následkoch (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/20170601.html#ustavnyclanok-45>).

Základné právo na priaznivé životné prostredie je ukotvené aj v čl.37 Charty základných práv občanov Európskej únie (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016P041>)

Vyjadrenie navrhovateľa:

Projektová dokumentácia je a v ďalších stupňoch bude vypracovaná v zmysle všetkých relevantných noriem.

Podľa §11 zákona o životnom prostredí (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/17/20220101.html#paragraf-11>) nie je možné územie zaťažovať nad zákonom prípustnú mieru; ktorá je podľa §12 zákona o životnom prostredí (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/17/20220101.html#paragraf-12>) určená prahovými hodnotami podľa osobitných zákonov. V rámci projektu je potrebné definovať najvýznamnejšie vplyvy a vyhodnotiť prípustnosť projektu minimálne v rozsahu environmentálnych vplyvov, ktoré sú uvedené ako kritériá zisťovacieho konania v prílohe č.10 k zákonu EIA ([https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/24/20211101.html#prilohy.prilohapriloha_c_11_k_zakonu_c_24_2006_z_z.op-obsah_a_struktura_spravy_o_hodnoteni_navrhovanej_cinnosti](https://www.slov-lex.sk/pravnepredpisy/SK/ZZ/2006/24/20211101.html#prilohy.priloha-priloha_c_10_k_zakonu_c_24_2006_z_z.opkriteria_pre_zistovacie_konanie_podla_29_zakon_a) alebo Správy o hodnotení podľa prílohy č.11 k zákonu EIA (https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/24/20211101.html#prilohy.prilohapriloha_c_11_k_zakonu_c_24_2006_z_z.op-obsah_a_struktura_spravy_o_hodnoteni_navrhovanej_cinnosti)).

Vyjadrenie navrhovateľa:

Vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia boli v Zámere navrhovanej činnosti v kapitole IV. vyhodnotené.

Podľa §17 ods.1 zákona o životnom prostredí (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/17/20220101.html#paragraf-17.odsek-1>) má navrhovateľ povinnosť priamo pri zdroji aplikovať zmierňujúce a kompenzačné opatrenia. **Žiadame, aby tieto boli jednoznačne v rozhodnutí identifikované a určené ako záväzné podmienky rozhodnutia zo zisťovacieho konania podľa §29 ods.13 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/24/20211101.html#paragraf-29.odsek-13>).** Zoznam environmentálnych opatrení odporúčaných našim združením nájdete

tu: <https://enviroportal.org/portfolio-items/environmentalne-opatrenia-zds/>. Ako záväzné podmienky žiadame uviesť všetky environmentálne opatrenia, ktoré je potrebné zrealizovať za účelom výrazného zníženia negatívnych efektov zásahu do životného prostredia; potrebné je uviesť presné a určité opatrenia, ktoré je možné nezameniteľne projektovo rozpracovať v nasledujúcich stupňoch projektovej prípravy a realizácie tak, aby ich splnenie bolo možné následne overiť a porealizačne monitorovať.

Vyjadrenie navrhovateľa:

K spôsobu vyhodnotenia podkladov doručených k zámeru a obsahu rozhodnutia zo zisťovacieho konania sa navrhovateľ nebude vyjadrovať, nakoľko toto je plne v kompetencii príslušného orgánu EIA.

Až na základe rozhodnutia EIA vydaného s vyššie uvedenými požiadavkami môže navrhovateľ pristúpiť k samotnej príprave projektovej dokumentácie pre povoloňacie konania a podať v tomto smere žiadosti (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/24/20211101.html#paragraf-29.odsek-12> a <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/24/20211101.html#paragraf-37.odsek-1>); projektant podľa §6 ods.3 zákona o autorizovaných stavebných inžinieroch (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/138/20210101#paragraf-6.odsek-3>) môže prijímať pokyny od investora len v uvedených limitoch.

Vyjadrenie navrhovateľa:

Bez komentára.

Verejnosť má jedinú povinnosť a to urobiť v medziach svojich možností opatrenia na odvrátenie hrozby poškodenia životného prostredia a zmiernenie prípadného poškodenia a v tomto smere urobiť oznámenie orgánu štátnej správy (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/17/20220101.html#paragraf-19.odsek-1>). V tomto smere je potrebné interpretovať aj vyjadrenia verejnosti, že sa jedná o úkon smerujúci k naplneniu tejto zákonnej povinnosti.

- Toto vyjadrenie a spôsob ako ho úrad zohľadnil žiadame uviesť v rozhodnutí.
- S podkladmi rozhodnutia žiadame byť oboznámení pred samotným vydaním rozhodnutia a následne sa k nim podľa §33 ods.2 Správneho poriadku vyjadríme.
- Rozhodnutie ako aj ostatné písomnosti žiadame doručovať v zmysle §25a Správneho poriadku do elektronickej schránky nášho združenia na ústrednom portáli verejnej správy slovensko.sk; listiny v papierovej forme nezasielať.
- Toto podanie písomne potvrdíme podľa §19 ods.1 Správneho poriadku cestou elektronickej podateľne na ústrednom portáli verejnej správy slovensko.sk.
- Zásady Integrity konania ZDS: <https://enviroportal.org/portfolio-items/zasady-integrity-konania-zds/>
- Environmentálne princípy činnosti ZDS: <https://enviroportal.org/portfolio-items/environmentalne-principy-cinnosti-zds/>

Informácia: Dávame do pozornosti blog predsedu ZDS <https://dennikn.sk/autor/marcelslavik/?ref=in>, v ktorom sa vyjadruje k aktuálnym spoločenským otázkam a činnosti ZDS.

Vyjadrenie navrhovateľa:

Uvedená časť stanoviska nemá povahu konkrétnej pripomienky zo strany ZDS k predmetu navrhovanej činnosti.

Za spoločnosť ŠKST Bratislava, s.r.o. vypracovala Ing. Veronika Krajčiová, projektový manažér INECO, s.r.o, Banská Bystrica

Ing. Juraj Musil
zástupca na základe plnej moci
konateľ INECO, s.r.o.